

STILISTIC PROVERB AT ANTON PANN

Ileana Băluță

PhD Student, University of Pitești

Abstract: From the penultimate point of view, the proverb appears as a sign, justified by a system in which the units relate to each other in order to give meaning and to fulfill their function. The present study aims to approach the proverb with a double perspective: reporting it to the paremiological system as textual unity and reporting to the particular linguistic system as a constitutive unit.

Keywords: system, linguistic, reporting, stylistics, structure.

Urmărind soarta proverbului în cultura română a secolului al XVIII-lea, perspectiva teoretică esențială este aceea a considerării proverbului ca semn. Din orice perspectivă l-am privi însă, proverbul este semn verbal în scrierile literare, devenind rând pe rând text (microcontext), enunț, structură logico-semantică, ansamblu stilistic, structură sintactică. Caracterul de semn al proverbului există într-un sistem în care unitățile se raportează unele la altele pentru a avea o semnificație și pentru a-și îndeplini funcția. Astfel observăm că proverbul denotă o dublă perspectivă: pe de o parte este raportat la sistemul paremiologic în care se percepe ca unitate contextuală cu semnificație globală diferită de alte unități textuale, pe de altă parte, fiind un semn verbal, trebuie raportat la sistemul lingvistic particular a cărui unitate constitutivă (produs) este. Ambele orientări, pleacă de la caracterul de semn al proverbului și explică ce înlocuiește proverbul și prin ce se ace această înlocuire, cum ia naștere și cum se aplică proverbul, care este natura relațiilor determinate ale funcției semn.

I. Coteanu ne oferă analiza semnului lingvistic, care disociază obiectul suport de imaginea obiectului suport (deci, aspectul material al semnului de valoarea sa ca semnificant și obiectul desemnat de imaginea obiectului desemnat)¹, vom preciza că avem în vedere în primul rând imaginea obiectului (enunțul –proverb ca unitate lingvistică structurată) în relația ei cu imaginea obiectului desemnat (structura conceptuală a situației la care se aplică zicerea). Acestea își au rolul lor în analiza completă a proverbului, ținând de realizările prozodice ale textului proverb. Înainte de toate, există un domeniu al realității obiective, numit real unde întâlnim spațiul, timpul și mișcarea, fenomenele aparținând nivelului ontologic și pe cele ce intră în gnoseologic, adică produsele culturii umane văzute, ca reflectări ale realității obiective. Omul însuși este un element din real, determinat atât obiectiv cât și subiectiv. Situația sa față de celelalte componente ale realității diferă doar prin posibilitatea lui specială de a fi în același timp reflectat și reflectant.

În planul real se acceptă relații obiective între lucruri și fenomene, dar și relații atribuite de subiect, datorită sistemului său gnoseologic. Spre exemplu nu se poate afirma că există o relație anterioară, obiectivă între „a te scula de dimineață” și „a ajunge departe”, dar situația lor înseamnă descoperirea unei determinări și depășirea unei trepte de cunoaștere. Mișcarea, spațiul și timpul determină o serie de evenimente particulare, care pot fii obiective, provocate sau propuse. Numărul de evenimente este infinit, însă omul are posibilitatea de generalizare trecând de la evenimentul concret, particular, la generalul concret și mai apoi la

¹Coteanu I. Le signe linguistique, Paris, 1970, p.13.

generalul abstract, categorie extrem de importantă pentru cunoaștere pentru că reprezintă o proprietate comună, repetabilă pentru o anumită clasă .

Cel de-al doilea factor pe care ne bazăm este limba naturală, aflată la un nivel mai înalt decât sistemul real și mai abstract decât acesta, surprinzând relațiile dintre obiecte și fenomene în planul practic, omul le transpune mai apoi în cel mental. „Reflectarea la acest nivel devine cunoaștere, putându-se vorbi aici de un nou stadiu, și anume acela al COGNOGENIEI”². O caracteristică care trebuie explicată în alegerea unui model de descriere sintactică și semantică a limbii, care să explice condițiile cerute de specificul proverbului este aceea de conexiune între limba naturală și factorul real. Al doilea factor poate să cuprindă termeni și relații specifice, unde evenimentul și tiparul semantico-sintactic se stabilește ușor dacă categoriile analizei sunt identice. De exemplu, opoziția „mic-mare” poate fi întâlnită și în opoziția lexematică „buturugă- car”. Observăm că la acest nivel există texte care nu sunt proverbe , ci au doar posibilitatea virtuală de a deveni proverbe. Proverbele înglobează un joc de limbaj, conservă forme expresive ale limbii, selectează și păstrează aspecte identificate în limba naturală, ele interpretează această structură, bazată pe schema logico-semantică îndreptată asupra nivelelor lexical-morfologic, semantic, și fonetic ale limbii. La nivelul altor creații lingvistice, interpretarea acestora neglijează structura semantică devenind o încurcătură de limbă. De exemplu „capra crapă piatra...” , acesta nu este un proverb pentru că lipsește una dintre trăsăturile enunțului, iar un enunț nu poate fi proverb dacă nu conține în structura sa, măcar l unul dintre nivele o interpretare a limbii naturale. Această condiție duce la cel de-al treilea factor care determină proverbul ca semn și anume, codul paremiologic. Toate proverbele unei comunității de limbă și cultură, formează un sistem semiotic de comunicare care îndeplinește toate condițiile necesare acestuia.

Împărțite după Benveniste³ condițiile sunt:

- 1) un mod operatoriu specific;
- 2) un domeniu de aplicare specific;
- 3) natura și numărul semnelor;
- 4) tipul de funcționare;

Primele două sunt caracteristice, pentru că au variații și adaptări între sistemele semiotice, ultimele două sunt condiții interne, semiotice, proprii sistemului. Codul paremiologic include toate aceste condiții după cum urmează:

- 1) Modul său operatoriu care stabilește substanța și circumstanțele acțiunii sistemului său, determinat prin limba naturală (dialog sau monolog), în prezența reală sau conceptuală a unui interlocutor.
- 2) Domeniul de stabilire a proverbelor este greu de stabilit, deoarece acesta este esențial praxiologic, deși de multe ori aparține altor laturi ale existenței umane. În fiecare proverb se află o indicație la acțiune, devenind o observație la suprafață. De exemplu: „Câinele care latră nu mușcă” ne explică faptul că te poți feri, adică fii precaut.
- 3) Semnele codului paremiologic sunt izomorfe cu cele ale limbajului și rezultă din combinarea semnelor lingvistice. Codul paremiologic este diferit de cel lingvistic, organizarea lui poate fi modelată după cea a limbii, descoperind astfel izomorfismul.
- 4) Particularitatea codului descrisă la derivă explică faptul că proverbele nu pot apărea în propriul lor context. Înlănțuirile de proverbe speculează uneori trăsăturile lor de expresive, sunt cu totul întâmplătoare, rezultând astfel dadaismul paremiologic. O unitate din limba naturală (lexem- unitate lexicală), ca și o unitate don cod, un proverb, nu capătă semnificație

² Moraru I. Reflectarea și formele ei, București, 1967, p.198.

³ Benveniste E. Semiologie de la langue, în Semiotică, I, 1969, nr.1, p.1-12.

decât în context. Contextul acționează însă diferit asupra lor, de la lexem se ajunge la un semn(sens contextual, trăsături de sens) prin selectarea unei particularități anterior existente în cuvânt, pe când în cazul semnului-proverb se vorbește de oferirea unei semnificații aparte. De exemplu „Când pisica nu i acasă, șoarecii joacă pe masă” putem înțelege : când mama nu este acasă , copiii fac ce vor, asociația pisică-mamă și șoareci-copii nejustificată de vreun semn comun celor două lexeme puse în relație , metafora se bazează pe un caz particular, provenind dintr-un context genetic al proverbului, pentru că asocierea se ace pe baza identității de structură a evenimentului cu structura semantică a proverbului nu pe baza obiectului denumit. În aplicarea proverbului nu se actualizează contextul genetic, ba chiar această legătura este imposibilă din punct de vedere empiric al combinațiilor de cuvinte. Din context se generalizează o structură, deci și o imagine a obiectului desemnat, care este asociată structurii semantice a microcontextului, aceasta devenind imaginea obiectului suport. Prin acesta proverbul este un semn. Delimitarea semnului proverb față de semnele din limba naturală se face doar analizându-le relația cu contextul, relație care duce la apariția metaforei deictice. Tot ceea ce se petrece între limbă și cod intră într-un proces de generalizare. Putem generaliza proverbul printr-o definiție din punct de vedere semiotic și praxiologic, prin intermediul proceselor comunicative în care este angajat acesta. Proverbul se încadrează în categoria definițiilor nominale, deoarece se pleacă de la un cod către eveniment, proverbul definește un eveniment, este nume al acestuia, după ce , mai întâi l-a identificat într-o clasă a evenimentelor. Analog semnului din limbă, proverbul reprezintă o asociere între un conținut și o expresie în trecerea de la cod către realitatea secundară, realizând o asociere motivată, pe baza examinării legăturilor cu evenimentele și realitatea secundară. Privit ca semn motivat, proverbul este un semn poetic, identificând o corelație între conținut și expresie, între referent și semn care-l substituie, această corelație fiind pusă pe seama acțiunii conștiente a creatorului. Putem spune că semnului-proverb este un semn motivat, deci un semn poetic, mediat în relația cu obiectul din real, ajuns aici doar prin intermediul altui semn, în felul acesta proverbul devenind simbol, ceea ce îi întărește caracterul poetic și statutul literar.

Clasa evenimentelor își găsește corespondența în limbă printr-o formulă, un tipar semantico-sintactic care îndeplinește următoarele condiții:

- a) să existe o referire la o persoană;
- b) să existe o referire la timp ca valoare mică, de început;
- c) să existe o referire la spațiu;

De exemplu: „ Dacă un om se apucă cu noaptea în cap de o treabă, va ajunge să o termine înaintea altora.” Descoperim că pentru persoană avem pronumele *cine* care îndeplinește și condiția proverbului, dimineața reprezintă o semnificație între limite, că departe este un deictic pentru a sugera valoarea spațială, dar și alte valori care pot fi reprezentate spațial. Pe lângă aceste constatări apar și alte trăsături importante care fac textul poetic devenind proverb: dimineața și departe se constituie într-o relație antitetice, formând o aliterație, textul fiind astfel lexicalizat.

Tot ceea ce-și găsește justificarea în trecerea de la textul particular reprezentat de proverb către structura simbolică prin care acesta este reprezentat sub aspectul relațiilor dintre termenii enunțului lingvistic este logic. Structura de reprezentare a proverbului nu poate fi decât simbolică pentru că ea reprezintă statutul semiotic al proverbului. Pornind de la ideea că proverbul este o formă poetică nu putem pune la bază doar componenta sintactică. Trecerea de la formula simbolică la text înseamnă câștigarea trăsăturilor stilistice, iar stilistica proverbului speculează în mod deosebit relațiile semantice fiind nelipsite. Fiecare simbol este conceput cu o semnificație diferită de cea pe care i-o dă sistemul, și care este o semnificație logică care poate fi identificată în sistemul limbii naturale, dar nu și la nivel lexical, ci la cel

categorial. Fiecare simbol înseamnă ceva, iar descrierea valorilor sale se face în acord cu metodele de descriere a câmpurilor sau domeniilor semantice.

Astfel enunțurile-proverb se împart:

-1) Proverbe implicative-calității, exemplu: „Hoțul nedovedit este negustor cinstit” unde hoțul nedovedit face trimitere la mai mulți indivizi care îndeplinesc condiția pusă subiectului de către determinant. La rândul său, subiectul se aplică unui număr mare de indivizi având calitatea impusă de semnificația lexeului prin care este exprimat. Valoarea de paradox vine din semnificația de ansamblu a celor două grupuri determinat și determinant, luate izolat, hoț-negustor și nedovedit-cinstit, nu mai întrunesc relația logică a paradoxului.

-2) Proverbe implicative-obiective, exemplu: „Pisica are șapte vieți” comunica o informație exactă și logică. Relația nu poate fi falsă la nivelul limbii, pentru că se denumește un obiect propriu subiectului formulat de antecedent, un obiect caracteristic acestuia.

-3) Proverbe actanțiale, exemplu: „Mielul blând sugerează la două oi” acest proverb are un grad mare de generalizare cu o aplicare largă, denumind clase de obiecte care prezintă o anumită trăsătură implicată în expresie, raportat la limbă, unde mielul este mai mic decât oaia, fiind evaluat și scalar.

-4) Proverbe circumstanțiale: „Mâța blândă zgârie rău” avem verbul tranzitiv care menține o valență pentru un complement direct. Însă acest complement trebuie păstrat la o valoare generală, deoarece referentul se poate descoperi numai în momentul enunțării pentru a nu se denatura proverbul în care din punct de vedere stilistic, ceea ce iese în evidență este opoziția dintre blând și rău.

-5) Proverbe comparative: „Mai mare daraua decât ocaua” observăm comparația *mai* și a elementului corelat *decât* pentru a evidenția o dialectică fină și un proces spontan de analiză semantică pe care vorbitorul îl efectuează la enunțarea proverbului comparativ.

Datorită acestor caracteristici proverbele se apropie mult de zicători, însă contextual vorbind sunt separate aparținând tiparelor și nivelului semantic. Observăm la Anton Pann, de exemplu, conjuncțiile cele mai folosite pentru legătura dintre proverbele în Povestea vorbii, sunt „sau și ori” pentru că tematic ele sunt legate și nu interesează alegerea unuia dintre proverbele pe aceeași temă. În ceea ce privește proverbele cu tipare combinate, aprecierea gradului de generalitate devine mult mai dificilă deoarece toate combinațiile sunt posibile, însă ne dăm ușor seama în care dintre tipuri se încadrează. Specularea intenționată și ingenioasă a limitei dintre text și context paremiologic a dus în literatura română la efecte expresive de mare calitate, datorită operei lui Anton Pann.

Am precizat că există un domeniu determinat social-cultural care justifică existența unui stil sau limbaj proverbial, ca variantă a sistemului general al limbii, menționând și definiția limbajului funcțional: „un sistem lingvistic mai mult ori mai puțin specializat în redarea conținutului de idei specifice unei activități profesionale, unuia sau mai multor domenii de viață social-culturală, cum sunt arta literaturii, știința și tehnica, filozofia, critica literară...”⁴

Pentru a explica aceasta problemă, pornim de la următoarele:

- a) Nu există un domeniu al vieții social-culturale în care se comunică prin folosirea elementelor codului paremiologic.
- b) Există rezultate din diverse restricții impuse limbii, reguli proprii acceptate ca proverbe.

Aceste două constatări provoacă o contradicție care pune la îndoială existența unui stil proverbial, însă descoperim că în conținutul proverbelor nu se găsește

⁴Coteanu I. Stilistica funcțională a limbii române, București, p.45.

filozofie, didactică sau jurisdicție, ci se utilizează exclusiv proverbe. Dacă nu ar exista un domeniu specific proverbial, s-ar descoperi mai multe domenii, în care s-ar manifesta limbaje proprii cu folosirea proverbelor, lucru dovedit de anumite strategii ale autorilor contemporani, care pentru a atrage publicul, recurg la elementele unui cod general cunoscut și acceptat (caracterul popular al proverbului a fost remarcat și socotit ca definitoriu) pentru a introduce elemente noi și pentru a convinge totodată. Prezența proverbului în diverse tipuri de comunicare și limbaje este posibilă prin conținutul și funcția practică ale acestuia ca și valoarea lui de definiție. De obicei un anumit tip de limbaj se manifestă continuu între momentele comunicării, construindu-se un discurs ca univers specific. Astfel vorbim despre registre stilistice, iar vechile retorici au făcut ca până în secolul al XIX-lea să se acorde o mare importanță purității stilului, considerând în schimb amestecul de stiluri drept o mare greșală a oratoriei.⁵ Deosebirea provine din faptul că, în timp ce retorica tradițională presupune poziția individului-vorbitor numai ca reprezentant al unui stil dat, pre-existent și normat, stilistica funcțională pornind de la distincția de „limbă/parolă”, vede la individ un proces de codificare pe baza întregului sistem al limbii. De aici pornește și definiția: „Idiostilul este sinteza variantelor stilistice ale unei limbi, elaborată de un singur vorbitor pe baza sistemelor și materialului acestor variante”.⁶

Putem preciza că stilul proverbial este o componentă a idiostilului și nu a limbii prin următoarele:

- A) Necesitatea menținerii diferențiate a limbajelor constitutive, conservarea unor forme arhaice în proverbe, existența unor structuri specifice, dar mai ales ruperea discursului, fie la nivel segmental prin apariția mărcilor introductive, fie la nivel suprasegmental prin schimbarea conturului intonațional.
- B) Tendința de integrare a limbajului-tip în limbă, delimitarea originii proverbului că stilul proverbial a fost considerat ca o modalitate de valorificare pe care însăși limba naturală o conține, iar teoria corpului deschis nu este, decât o demonstrație a tendinței de integrare.
- C) Influența limbajului cu un grad mai mare de cultivare asupra celorlalte, stilul proverbial în limbajul popular nu se susține, însă nu analizăm lucrurile doar la nivel lexical (pătrunderea neologismelor), ci analizăm și prestigiul proverbului din punct de vedere sociologic.

Socotind stilul proverbial ca o componentă a idiostilului, se justifică posibilitatea sa de apariție în variante diferite ale limbii, fără un domeniu specific, dar un discurs paremiologic bazat pe observație. Acest lucru duce la introducerea unui nou concept, acela de stil discontinuu, prin care înțelegem orice stil care nu se poate manifesta prin discurs. Firește că în orice stil există numeroase elemente din alte stiluri, dar nu toate variantele limbii se încadrează în același tip al stilului discontinuu, pentru că fiecare stil discontinuu are o structură fixă, închisă, care face imposibilă încadrarea sa într-un discurs. Acest tip de text este el însuși un tip de discurs. Nu doar proverbele aparțin acestui tip de discurs discontinuu ci și reclamele comerciale care au structuri fixe și jocuri semnificative. Proverbul este așa cum arată, o metaforă deictică iar sloganul comercial cuprinde însăși rațiunea de a fi, un element care explică metafora în chiar expresia sa, dacă se utilizează o metaforă. Absența unui discurs proverbial, ace ca ceea ce s-ar putea numi sintaxa

⁵Fontanier P. Figurile limbajului, București, 1977, p. 153-164.

⁶Coteanu I. Posibilitatea și limitele formalizării în stilistică, în PLG, 1967, p.170.

proverbelor să fie de fapt o descriere a structurilor semnului, dar a structurilor nerelevante căci cele definitorii sunt de tip logico-semantic, nu a structurilor alcătuite din combinarea semnelor. Reiese faptul că o stilistică a proverbelor trebuie să urmărească fenomenele care se petrec, din punct de vedere lingvistic, între tiparele proverbiale și expresia enunțată a acestora, în așa fel încât structura logico-semantică tipică să nu se modifice. Totuși observăm câteva schimbări privind transformarea structurilor logice în structuri lexicale datorită următoarelor direcții:

- I. Domeniile semantice ale lexicului proverbelor;
- II. Variația sinonimică la nivel lexical, dar și la nivelul structurii prozodice;
- III. Termeni specifici metaforei deictice;

Domeniile semantice ale lexicului proverbelor, această cercetare se efectuează pe cuvinte, dar aici fiind vorba de sensurile lor, nu izolate ci determinate de context, apar conotațiile iar prin apariția acestora apar și numeroase întrebări referitoare la obiectul evenimentului, de exemplu: cuvântul apă cu cele două valori ale sale, întâlnit des în enunțurile proverb, apa - materie în stare lichidă, apa – masă de apă , lac , mare , râu. Metafora deictică face ca termenul avut în vedere să nu poată fi descris decât la nivel general în raport cu aplicarea proverbului. Pe lângă aceste reguli de ordin teoretic apar și altele precum:

- imposibilitatea delimitării corpusului de date :
- existența variantelor;
- complexitatea factorilor extralingvistici care determină circulația unui proverb;

Pe baza acestor trei aspecte găsim un corpus paremiologic cu două coordonate determinate lingvistic, istoric și extralingvistic, împărțite în repertoriul activ și respectiv repertoriu pasiv. Pentru a stabili domeniile ca atare, relația structurii semantice a proverbelor cu planul ontologic este fundamentală, dat fiind și caracterul practic al funcției proverbului în comunicare. Orice proverb se referă, direct sau indirect la om, indiferent dacă are în structura sa un indiciu semantic sau lexemantic, (exemplu: Noaptea toată vaca-i neagră.), sugerează o caracteristică senzorială a omului și un indiciu de comportament, metafora deictică se bazează pe relația conținutului proverbului cu agentul enunțării care este mereu omul. Astfel caracterizăm domeniile semantice raportându-ne la evidența ontologicului cât și la valoarea gnoseologică stabilită la statutul semiotic al proverbului. Ele trebuie să fie convergente către comportamentul uman și în același timp să oglindească drumul invers de la particular la general, spre cunoașterea umană, descoperind subcategoriile semantice ca: timp, spațiu și materie. Concentrarea întregului sistem pe comportamentul uman subliniază conținutul praxiologic al proverbelor cu o strânsă conexiune între ele, acoperind astfel complexitatea semantică a paremiilor, de exemplu: „ Focul cu apa nu se pot împrieteni” exprimă o observație asupra mediului social cu implicații asupra comportamentului uman, strâns legat de observațiile asupra fenomenelor cosmice. Putem împărți enunțurile proverbiale după apartenența lor la domeniu și polarizarea pe axele semantice în raport cu valorile exterioare codului lingvistic în funcție de conotațiile termenilor incluși în expresie mărci de tipul bine și rău, util sau inutil, favorabil sau nefavorabil, frumos sau urât. Descoperim aici verbe auxiliare și semiauxiliare, verbe cu polemie mare (a avea, a da, a face), cuvinte pline sau cuvinte cu semnificație, pronume sau adverbe, de exemplu, verbul „a da” arată generozitatea, bunătatea, sociabilitatea, iar verbul „a nu da” exprimă răutatea, zgârcenia, individualismul. Dacă judecăm semnificațiile cuvintelor în raport cu limba stabilim mai ușor valori neutrale, dar fiind la nivelul stilului, conotația are rolul fundamental, analiza fiind profundă prin raportarea

Section: LITERATURE

textelor reprezentate. În stilul proverbial termenii „cuvânt ” ca și „vorbă”, „a grăi, a vorbi” pot să fie considerate semne neutre în domeniul comportamentului uman pentru că doar determinantele eventuale le-ar putea oferi o valoare, luate izolat nu pot fi apreciate ca pozitive sau negative. Există posibilitatea ca un termen să apară în domenii diferite, interesându-ne semnificațiile și nu cuvintele ca unități lexicale. Semnificațiile repetate dau naștere la aprecieri antropologice, folclorice , lingvistice, de la care s-ar putea ajunge la considerații de ansamblu asupra corpusului proverbial. Privind proverbele din punct de vedere praxiologic, vedem o apreciere pozitivă asupra celor cuprinse în ele, fiind indicații de acțiune, fără saturați cu acțiune negativă. Într-adevăr aprecierea apare în întregul sistem semiotic în care se integrează proverbele doar când acțiunea este implicată în mod direct ca în proverbele imperative, exemplu: „ Limba tocmește, limba strică”.

Pentru stabilirea valorii termenului luat izolat avem următoarele principii:

- Pozitiv, de câte ori se acordă omului calitatea superioară, exemplu: înțelept, cinstit.
- Negativ, de câte ori se acordă o interpretare peiorativă, exemplu: prost, cârcotă.
- Neutral, de câte ori nu se produc modificări calitative, exemplu: om , inimă, femeie.

Printre simbolurile folosite pentru redarea tiparelor proverbiale logico-semantice au intrat și o serie de notări numite valori scalare . De exemplu în „ Buturuga mică răstoarnă carul mare”, buturugă – car, buturugă – mică, car – mare, aparțin structurii semantice și delimitează un proverb. Este vizibil ca în proverbul citat, cuvintele „mic și mare” sunt antonime lexical. Constrângerile de tip sistemic nu mai acționează, fiind înlocuite cu altele care țin de factori extralingvistici (nivel social-cultural, dialect, subiectivitate). Aici începe stilistica proverbului, se deschid posibilitățile variantelor și se poate aprecia gradul de conotare al proverbului. Avem figuri care sunt structuri stilistice și care, la un nivel următor structurilor logico-semantice reprezintă condiții obligatorii în realizarea expresiei proverbiale. Faptul că am considerat proverbul o formă poetică simplă, ca și faptul că în mecanismul de producere a proverbelor s-a introdus un compartiment al stilisticii limbii, aceste figuri determină posibilitățile expresive ale limbii. Concluzia este că în proverbe se găsesc toate figurile de stil pe care dicționarele , retoricile și stilisticile le enumeră în mod curent. Împărțite după tipurile de figuri obținem două categorii:

-Structuri de similitudine, unde expresia enunțurilor- proverb care selecționează din posibilitățile oferite de structura limbii, la nivel semantic sau lexical, termenii având cel puțin o trăsătură comună sau apropiată, predicabilă într-un sistem comun de descriere.

- Structuri de contrast, unde expresia enunțurilor-proverb care selecționează din posibilitățile oferite de structura limbii, la nivel semantic sau lexical, termenii având cel puțin o trăsătură în raport de excludere, iar la nivel formal (gramatical) cel puțin o trăsătură comună.

BIBLIOGRAPHY

- Călinescu, G., Istoria literaturii române de la origini până în prezent, București, 1941
Cornea, P., Anton Pann, Editura pentru Literatură, 1964
Coteanu, I., Le signe linguistique, Paris, 1970, p.13
Coteanu, I., Posibilitatea și limitele formalizării în stilistică, 1967, p.170
Coteanu, I., Stilistica funcțională a limbii române, București, 1967, p.45
Cuceu, I., Dicționarul proverbelor românești, Editura Litera Internațional, 2006
Drimba, V., Introducere la Povestea Vorbii, București, 1936
Drimba, V., Istoria Literaturii vechi, Fundațiilor, 1940
Dan, I., Anton Pann, Publicația Albatros, București, 1989
Flămând, D., Referințe critice. Introducere la Povestea Vorbii, Minerva, 1975

Section: LITERATURE

- Gaster, M., *Literatura Populară Română*, Minerva, București, 1983
- Fontanier, P., *Figurile limbajului*, București, 1977, p. 153-164
- Muthu, M., *Literatura română și spiritul sud-est european*, Minerva, București, 1976
- Moraru, I., *Reflectarea și formele ei*, București, 1967, p.198
- Pann, A., *Opere complete*, Minerva, 1904
- Pann, A., *Povestea Vorbii*, Minerva, 1975
- Pann, A., *Povestea vorbii ed. a II –a cu o prefață de M. Gaster*, Scrisul Românesc, Craiova, 1943
- Pann, A., *Scrieri alese*, ediție ilustrată cu studii și explicări, îngrijită de Paul P. I., *Cultura Românească*, București
- Pann, *Studii și comunicări*, editată de Comitetul pentru Cultură și Artă Vâlcea, Muzeul Județean Vâlcea, Comisia difuzării științei și culturii Rm Vâlcea, 1970
- Papadopol P.I., *Un începător de nădejde:Anton Pann*,*Cartea Românească*, București, 1941
- Pillat, I., *Tradiție și Literatură*, Casa Școalelor, București, 1943
- Papadima, O.,*Anton Pann și cntecele lumii*, București, 1957
- Rotaru, I., *Forme ale clasicismului în poezia românească până la Vasile Alecsandri*, Minerva, București, 1979
- Rosetti, AI., *Limba lui Anton Pann în Povestea vorbii*, *Buletin Științic*, 1950
- Ruxănoiu, P., *Proverb și context*, Editura Universității din București, 2003
- Simion, E., *Anton Pann*, București, 1980
- Sorescu, M., *Masca lui Anton Pann în Luceafărul*, 1969
- Tarler, G., Namadhani, A., Nariri, A., *Șezători Arabe*, *Antalogare*, traducere, studiu introductiv note și comentarii de Greta Tarler, *Univers*, București, 1981
- Tabarcea, C., *Poetica proverbului*, Editura Minerva, 1982
- Vianu, T., *Studii de Literatură Română*, editura Didactică și Pedagogică, 1965